

A GELLÉRTHEGYI KŐBÁNYA

A gellérthegyi késő kelta oppidum területén 1993–1995 között a déli oldalon, az ún. Pihenőpark telkein – hrsz.: 5381/2., 5392/1-2. – végeztünk kutatásokat¹ (1. kép). A terep egy meglehetősen sík plató, mely meredek rézsűben végződik a Kelenhegyi úti házak északi telekhatárainál. Régi térképek és metszetek tanúsága alapján tudjuk, hogy a terület domborzati viszonyai az elmúlt évszázadok során alig változtak, de mintegy 1,5 m vastag újkori feltöltés került a régészeti maradványok fölé. A kultúrretek azonban nem maradtak változatlan állapotukban, a második világháború okozta pusztítások, majd az utána végzett tereprendezések következtében a régészeti objektumokhoz tartozó metszetalak szinte használhatatlanok a kormeghatározásban. Az 1960-as években parkosították a területet, e munkálatok következtében, valamint a természetes erózió miatt a korhatározó régészeti leletek sem mindig eredeti helyükön kerülnek elő.

Az említett terület földrajzi arculatára felfigyelve már 1985–86-ban folytattunk itt ásatásokat. A déli oldalt lezáró meredek rézsű alapján feltételeztük, hogy itt húzódott az erődítményt bekerítő sáncfal. A két szezonban végzett próbaásatásaink alapján, amikor egy impozáns méretű, agyagba rakott sziklafal maradványai kerültek elő,² joggal következtettünk erre. Az említett objektumok hitelesítése és értelmezése céljából kezdtünk újra dolgozni ezen a területen, s kitűzött feladatunk megvalósítása érdekében több kutatóórákkal pásztáztuk át a területet. Sajnálatos módon nagyobb méretű felületi összebontásra a természeti védettségű park fái és bokrai miatt nem volt lehetőségünk. Ezért tartottuk szükségesnek, hogy a már más ásatásoknál is alkalmazott és jól bevált módszerrel, földradarvizsgálatok végzésével tegyük eredményesebbé kutatásunkat³. Feltárásainkat két helyre koncentráltuk (1. kép I. és II. sz. lelőhely), ezek közül az I. sz. lelőhely igen érdekes feltárási eredményeire ezúttal nem térünk ki, mivel az itt végzett kutatásokat még nem állt módunkban befejezni,⁴ és így értelmezni sem.

A II. sz. lelőhelyen 1993–94-ben egy elhagyott, kézi művelésű kőbánya maradványai kerültek felszínre. Az eddig kutatott terület nagysága kb. 32 négyzetméter, de a fejtő teljes kiterjedése ennél nagyobb volt (2–3. kép).

Az egykori kitermelést kutatóárkunk déli végében kezdtek meg, itt ugyanis a már kimerült bányáureget találtuk meg, majd innen észak felé haladva a fejtésre előkészített, körülárlkolt kötömböket. Méreteik: 170–180 cm hosszú, 100–120 cm széles darabok, melyeket 15–20 cm széles vajatok választottak el egymástól, oldalaikon ferdén húzott vésőnyomokat, hosszanti felükön az ékelővéső szabályosan elhelyezett réseit találtuk (4–5. kép). A fejtést vízszintes padokban végezték. A körülárlkolt kötömbök általában ÉK–DNY irányításúak, de az üregben befelé haladva találtunk ezekre merőlegesen elhelyezkedő, kiemelésre előkészített kötömböket is.

Kutatóárkunk északi végében vastag, apró köves meddőhányó helyezkedik el, melynek feltárására omlásveszélyes volta miatt nem volt lehetőségünk. Ebből a törmelékeny rétegből néhány késő bronzkori, jellegtelen kerámiatöredék, valamint csekély számú késő kelta korú darab került elő. Ezek a leletek régészeti rétegekhez nem köthetők, mivel a világháborús lövedékek becsapódása, majd a bombatöltés betöltése következtében a leletanyag másodlagos helyzetűnek értékelhető. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy az LT D-nél későbbi korok anyaga nem került felszínre, eltekintve az egész területen előforduló legújabb kori virágceserépdaraboktól. A háború előtt itt egy virágkertet működtött, ezek a cserepek ebből a tevékenységből származnak.

A kőfejtő keletkezése csak feltételeesen adható meg, mivel a kézi művelésű kőbányászat módszerei évszázadokon át mit sem változtak.⁵

Közvetett módon közelítve meg a keletkezés problémáját, kiindulásul három kérdést tettünk fel, melyek megválaszolása mindszükségelt az előkerült objektum használatának idejét.

1. Mikortól vannak ismereteink a gellérthegyi kőbányászatra vonatkozóan?
2. Mely történelmi időszakban lehetett szükség nagyobb mennyiségű és meglehetősen egységes méretű, jó minőségű kőanyag felhasználására a Gellérthegyen, illetve közelében?
3. A hegy mely területén kerültek elő nagyobb számban régészeti korokból származó kőemlékek?

A gellérthegyi édesvízi mészkő bányászatára geológiai leírások⁶ és múlt századi térképek, valamint az idelátogató utazók megfigyelései szolgáltatnak adatokat. Schafarzik Ferenc, Vendl Aladár, Papp József könyvükben⁷ a Citadella D-i és DNY-i oldalán előforduló fehér, forrásvízi vagy más néven édesvízi mészkőről beszélnek. Pécsi Márton pedig a következőket írja: „Régebben a fellegvártól Ny-ra a Szirtes út környékét kb. 200–210 m tsz f.-i magasságban nagyobb édesvízi mészkőtakaró foltja borította. Legnagyobb részét már az építkezésekhez elhasználták.”⁸ Ásatási területünk közel esik az említett Szirtes úthoz. Ami az egykori kőbányászat meglétét illeti, erre vonatkozóan is rendelkezünk adatokkal. Schafarzik Ferenc írja a magyarországi kőbányákkal foglalkozó munkájában:⁹ „A múlt századokban a Gellérthegy DNY-i oldalán is fejtették a szóban forgó édesvízi mészkövet, még pedig olyan szaporán, hogy mi reánk alig maradt e helyen ennek a képződménynek hírmondója.” A gellérthegyi kőbányáról Kőfalvi Imre is megemlékszik,¹⁰ szintén a hegy délnyugati oldalára lokalizálva azt, sőt hozzáteszi: „melyet már a rómaiak is felhasználtak”, habár ezt a véleményét adatokkal nem támasztja alá.

A hazánkba látogató idegen utazók csaknem valamennyien írtak a Gellérthegyről, közülük témánk szempontjából a legfontosabb a francia mineralógus, François-Sulpice

Beudant, aki 1818. május 23-án kelt feljegyzésében a következőket mondja: „Ha leereszkedünk a Bloksbergből [ti a Gellérthegyről] a nyugati lejtőn keresztül, akkor először szemünkbe ölik egy kis kápolna mögötti kőbánya, ahol mészkövet bányásznak, amely a mésztufa minden tulajdonságával rendelkezik: a fehér részben törött, saccharoide-szerű, másról tömör egy kicsit, vastag szilánkjá a tömör gipszéhez hasonlít. A mészkő anyaga tele van üregekkel és ezek falai általában cseppkő formájúak, szabálytalanok, de láthatunk henger és görbe alakú üregeket is, ezek hosszan elnyúlnak, falaikon bőven vannak kristályok, amelyek sima kérget hoznak létre a felületen.

Ez a mésztufa nagyon hasonlít a travertinóra, amely Róma környékén is található. Ha tovább haladunk lefelé, más bányákat vagy az előbbi mésztufának a változatait találhatjuk; vannak itt olyanok, amelyek tömörek, sárgás színűek, és tele vannak henger alakú üregekkel, amelyek többé-kevésbé kanyargósak.

Az egyik ilyen kőbányában – az utolsóban ebből a fajtából, amit itt leereszkedve láthatunk – észrevehetünk a sárgás és a fehér anyag között egy mészkövet, amelyik szintén fehér színű. Ezek a mészkövek a planorbe benyomását keltik, elég laposak, korong alakúak, és meglehetősen hasonlítanak a planorbishoz. Átmenet található azon réteg között, amely magába zárja a szerves anyagok nyomait és a között a rész között, amelyik már a mészkő tulajdonságait jellemzi, ez az átmenet főleg a sárgás, tömör változatnál figyelhető meg.¹¹

A francia tudós szövegét Szabó József idézi¹², megjegyyezve, hogy ő ugyan nem találkozott olyan emberrel, aki emlékezett volna arra (1879 körül), hogy a Beudant által említett kőbányát ismerné, de a nyomok alapján nem vonja kétségbe annak létezését, kiemelve azt, hogy előtte 60 évvel ennek még több nyoma lehetett, mivel a francia utazó határozottan kőbányákról beszél.

A Beudant által megfigyelt kőbányát (kőbányákat) teljes biztonsággal lokalizálni nem tudjuk, a leírás túlságosan általános, az égtájmegjelölés is pontatlan, a távolsági adatokról nem is beszélve.

Szerzőnk megjegyzéseihez egy korban legközelebb eső, 1833-ból származó térkép is megjelöl egy kőbányát a hegyen (6. kép), Beudant talán ezt láthatta.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy mely időszakban volt szükség kőanyag felhasználására a Gellérthegyen, időben visszafelé haladva a következőket mondhatjuk el A legnagyobb arányú kőépítkezést a múlt század közepén a Citadella jelentette, ehhez azonban nem helyi anyagot, hanem sóskúti mészkövet használtak, és ekkor már nem kézi fejtéssel szereztek a kőanyagot. A Csillagvizsgáló 1813–15 közötti építéséhez a 6. képen bemutatott és 1833-ban nagyméretűnek ábrázolt fejtőből hozhatták az anyagot. A török kori kis erőd, amely a Gellérthegy tetején állott, egyszerű kis palánkvár volt, noha kőfalairól is történik említés,¹³ ezért nem kizárt, de nem nagyon valószínű, hogy a törököknek ilyen igényes megmunkálását, szabványosított méretű kövekre lett volna szükségük. A budai várpalota építéséhez a helyszínen bányászták a követ.¹⁴

A középkort megelőző időkből, egészen pontosan a kora római korszakból a hegy nyugati és déli oldaláról már a múlt századi szőlőművelés során kerültek elő faragott és feliratos

kőemlékek, sírkövek és oltárok.¹⁵ Újabb ásatásaink során ilyen eredménnyel nem büszkélkedhetünk, de meg kell említenünk azt a töredékes kőtáblát, mely az 1986-os feltárásaink során került elő, a kőfejtőtől mintegy 80 m távolságban keletre, régészeti rétegben.¹⁶ A kővön azonos méretű ékelővésőnyomokat találtunk, mint a kőfejtő kövein, de úgy tűnik, hogy anyaghiba miatt a kő további vésését, kidolgozását abbahagyták (7. kép).

Kizárásos alapon és a hegyről előkerült kora római kőemlékek tanúsága szerint nagy valószínűséggel a kora római korra keltezhetjük kőfejtőnk megnyitását. A hazai római kori kőemlékek tanulmányozásának a szakirodalomban hosszú múltja és jelentős eredményei vannak, azonban még a legalaposabb feldolgozások sem foglalkoztak a faragott kövek nyersanyaglelőhelyeinek vizsgálatával. Nagy Tibor az aquincumi kőfaragásról és szobrászatról készített összefoglalásban¹⁷ nem foglalkozik a kőanyagok származási helyével, sőt a gellérthegyi lelőhelyű római kori kövekkel sem. Mindössze az eraviszkusz lakóházakból előkerült, mészkőből készített malomköveket említi meg. Korábban Nagy Lajos, aki az eraviszkusz kultúra budapesti és Budapest környéki leleteit dolgozta fel,¹⁸ felsorolta a gellérthegyi kőemlékeket, melyek alapján a hegyen vélte meglelni az őslakosság vallásos életének központját, de a kőbánya kérdését ezek esetében figyelmen kívül hagyta. Mindössze azt jegyezte meg: „A Kr. u. I. század eraviszkusz és azalusz sírköveinek anyaga puhább kő.”¹⁹ Majd a továbbiakban azt írta, hogy a római hódítás nyomán új anyag jelenik meg, a békásmegyeri és a budakalászi mészkő.²⁰ Pannonia római kori kőbányáinak feltárására ez ideig kevés figyelmet fordítottak, miként ezt Torma István, a legutóbbi, e témában megjelent tanulmány szerzője is hangsúlyozza.²¹ Az általa közölt budakalászi kőbánya területén ásatás nem folyt, de a hely közelsége arra engedte következtetni, hogy Aquincum kőigényét innen elégítették ki.²² A Gellérthegyről származó kőemlékek és az aquincumiak között még laikus szemmel nézve is feltűnő a kőanyag eltérő minősége, az előbbieket sárgás vagy szürke színűek, az aquincumiak jóval fehérebbek, ami arra utal, hogy különböző kőfejtőből származnak. Gyakorlati okokból nézve egészen természetes, hogy mindkét helyen a legközelebbi kőbánya anyagát használták fel.

Míg a pannoniai kőfejtés vizsgálatának hiányát említettük, a daciai kőbányák, elsősorban Téglás Gábor kutatásainak köszönhetően, e szempontból sokkal jobb helyzetben vannak.²³ Ezek a biztosan római korra keltezhető kőfejtők analógiás alapon megerősítik azt a feltevésünket, hogy a gellérthegyi bányát is a római korra keltezhesük. A bezsánhegyi kőbányában látható ékelési rések²⁴ a miénkhez hasonlatosak, míg más fejtőkben a munkafolyamat rendszere eltéréseket is mutat. A Tordai-hasadék felett lévő kőbányában a fejtés lépcsőzetesen, függőleges irányban történt,²⁵ a jánosfalviban pedig egy szobaszerű műhelyben, egyszerre három oldalról.²⁶ Ezekből a bányákból szerszámok is előkerültek, míg nálunk csupán egy kézbe illő, egyik végén lesimított talpú, másik végén gömbszerű kőbunkó került elő, melyet ékbeverő nagykalapácsként használhattak.²⁷

A Rajna vidékéről, Pellenzből közöl Josef Röder egy antik kőbányát²⁸, ennek alapján rekonstruálja a római kőfejtés módszereit, és bemutatja a kőbányászat szerszámait is.

A gellérthegyi ásátás munkájában részt vett dr. Horváth Zoltán geológus, aki megfigyeléseiről egy rövid tanulmányt készített, mely az ásátási napló mellékleteként kéziratban olvasható.²⁹ A bánya kőanyagának meghatározása és ennek összevetése a korábban itt előkerült s ma a Nemzeti Múzeumban őrzött kövek anyagával és kőfaragás-technikájával az ő munkájának köszönhető, és minthogy kutatása még nem befejezett, e helyütt bővebben nem térhetünk ki rá. A geológiai vizsgálatok folytatása feltétlenül szükségessé vált, mivel a hegyről a múlt században előkerült Iuppiter Teutanus-oltár kapcsán már korábban feltételezték, hogy itt, a déli lejtőn állhatott az eraviszkuszok törzsi szentélye, mely az oppidum feladása után kultuszhelyként tovább élt a római kor folyamán. A néhány éve előkerült bölcskei, azonos értelmű oltárkövek, amelyeknek eredeti felállítási helyét a Gellérthegyre lokalizálják³⁰, még jobban megerősítik e vallási központ létezését. Amennyiben ilyen nagy számú – a gellérthegyivel együtt 12 db – kőoltárt állítottak az egykori oppidum területén, azt a

földrajzi adottságok miatt csak itt, a lankás déli platón teheték meg, ahol megfelelő nagyságú és sík terület állott rendelkezésükre. Ugyanez vonatkozik a kora római temető sírköveire is, melyek nagyjából szintén ezen a tájékon kerültek elő. Nyilvánvaló, hogy követ nem szállítottak a Gellérthegyre, hanem az itt fellelhető mészkövet termelték ki e célra. A továbbiakban szükségesnek tartjuk a bölcskei kövek és a Nemzeti Múzeumban őrzött gellérthegyi kőemlékek geológiai és kőfaragás-technikai vizsgálatának elvégzését, valamint e déli oldal teljes, módszeres feltárását, a már megkezdett 1993–95. évi kutatások befejezését. A gellérthegyi késő kelta oppidum kultuszközpontként való tovább élése a római korban ma már toposzként ismétlődő feltevés a régészeti szakirodalomban, ennek bizonyítása csak nagyobb arányú ásátásokkal és több tudományág művelőinek közreműködésével végzett vizsgálatok alapján lehetséges. Addig is, amíg nem kerül elő pro vagy kontra bizonyíték, a kőfejtő működését nagy valószínűséggel a római korra keltezzük.

JEGYZETEK

1. A feltárások költségeihez hozzájárult a Budapest Bank, valamint a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Kögyűjteményi Főosztálya, szíves segítségüket ezúton is köszönöm.
2. NOVÁKI-PETŐ 83–99., 96., 11. kép.; PETŐ 33–35. 2. kép.
3. A földradarvizsgálatokat Pattantyús Á. Miklós végezte, felméréseinek eredményét lásd az 1993. és 1994. évi ásátási jelentés mellékleteként.
4. Az I. sz. lelőhelyen a rézsűvel párhuzamosan jó megtartású agyagfal 10 m hosszú szakaszát tártuk fel. A kutatás ezen a helyen még nem fejeződött be, ezért a részleteiben feltárt objektum értelmezését megadni még nem tudjuk.
5. NAGY E. 133–190., 136–137.
6. A geológiai szakirodalom összegyűjtésében dr. Horváth Zoltán volt segítségemre, közreműködését ezúton is köszönöm.
7. SCHAFARZIK-VENDL-PAPP 115.
8. PÉCSI 90.
9. SCHAFARZIK 224.
10. KÓFALVI 271.
11. BEUDANT 383. (Beudant szövegét Völgyi Zsuzsa fordította magyarra, szívességét köszönöm.)
12. SZABÓ 105.
13. Evlia CSELEBI 290.
14. NAGY E. 139., 7. kép.
15. NAGY L. 239.
16. PETŐ 35., 2. kép.
17. NAGY T. 103–160.
18. NAGY L. 239.
19. NAGY L. 245.
20. NAGY L. 246.
21. TORMA 39.
22. TORMA 46.
23. Téglás Gábor e témában publikált munkásságát l. TORMA, i. m. 46. 1. jegyzet
24. TÉGLÁS 1889. 391.
25. TÉGLÁS 1898. 292–293.
26. TÉGLÁS 1886. 21–26.
27. Budapesti Történeti Múzeum, őskori gyűjtemény ltsz.: 95. 5. 33.
28. RÓDER 213–271.
29. HORVÁTH. Szerző a jelentésében az alábbiakat állapítja meg: „2. Az édesvízi mészkőnek geológiai értelemben két típusa van. Az egyik a tavi... a másik változat a meredekebb geomorfológiai viszonyok között keletkezett forrásmészkő. ... a feltárt anyag összehasonlító vizsgálata azt bizonyítja, hogy gellérthegyi leleteink ez utóbbi típusba tartoznak.
3–4. Az 1. sz. árokban feltárt, körülvágott, de a termőhelytől fel nem szakított édesvízi mészkőtábla. Gyakorlatilag tiszta kalcit (CaCO₃), kevés kvarcszennyezéssel.
Az 1. sz. árokban talált 1,8x1,2 m méretű, körülvágott mészkőlap a kelta vagy római oltárkövek, faragott kőtáblák befoglaló nyers méretére lett kialakítva. A tábla alján a hosszabik alsó él mentén talált félkör alakú befaragások a kőtábla felszakítása érdekében az ékek elhelyezésére szolgáló mélyítések. Ez a kőfejtési mód az ókortól ismert, használata a gépesítéssel (fűrés és kőfűrészelés elterjedésével) szorult háttérbe.”
30. SOPRONI 1990. 133–142.; SOPRONI 1993. 117–184.

IRODALOMJEGYZÉK

BEUDANT=BEUDANT, F.-S.: Voyage minéralogique et géologique en Hongrie pendant l'année 1818. 2. kötet. Paris, 1822.
EVLIA Cselebi=EVLIA Cselebi török világotutató magyarországi utazásai 1660–1664. Ford.: Karácson Imre. 2. kiad. Bp. 1985. 622 p.
HORVÁTH=HORVÁTH Zoltán: Geológiai szakvélemény a gel-

lérthegyi eraviszkusz oppidum ásátása során feltárt kőanyagokról. Kézirat. Bp. 1994. 13 p.
KÓFALVI =KÓFALVI I.: Kőfaragókról és kőbányákról. In: Építés – Építészettudomány 12. 1980. p. 241–282.
NAGY E.=NAGY Emese: A középkori Buda és Pest építészetének

- technikai és szervezeti kérdései I. BudRég 21. 1964. p. 133–190.
- NAGY L.=NAGY Lajos: Az eraviszkusz kultúra emlékei Budapest környékén. In: Budapest Története 1. Bp. 1943. p. 236–265.
- NAGY T.=NAGY Tibor: Kőfaragás és szobrászat Aquincumban. BudRég 22. 1971. p. 103–160.
- NOVÁKI–PETŐ=NOVÁKI Gyula–PETŐ Mária: Neuere Forschungen im spätkeltischen Oppidum auf dem Gellértberg in Budapest. ActaArchHung 40. 1988. p. 83–92.
- PETŐ=PETŐ Mária: Neuere Forschungen im spätkeltischen Oppidum auf dem Gellért-Berg. ActaArchHung 45. 1993. p. 53–44.
- PÉCSI=Budapest természeti földrajza. Szerk.: Pécsi Márton. Bp. 1959. 416 p.
- RÓDER=RÓDER, Josef.: Die antiken Tuffsteinbrüche der Pellenz. In: Bonner Jahrbücher 157. 1957. p. 213–271.
- SCHAFARZIK=SCHAFARZIK Ferenc: A magyar korona országai területén létező kőbányák részletes ismertetése. Bp. 1904.
- SCHAFARZIK–VENDL–PAPP=SCHAFARZIK Ferenc–VENDL Aladár–PAPP József: Geológiai kirándulások Budapest környékén. Bp. 115 p.
- SOPRONI 1990=SOPRONI Sándor: Előzetes jelentés a bölcskei késő római ellenőröd kutatásáról. CommArchHung 1990. p. 133–143.
- SOPRONI 1993=SOPRONI Sándor: CIL III. 10481. BudRég 30. 1993. p. 177–184.
- SZABÓ=SZABÓ József: Budapest geológiai tekintetben. Bp. 1879.
- TÉGLÁS 1886=TÉGLÁS Gábor: A jánosfalvi római kőbánya és annak három falképe Udvarhely megyében. ArchÉrt 6. 1886. p. 21–26.
- TÉGLÁS 1889. 1=TÉGLÁS Gábor: Római kőbánya a dévai Bezsán nevű hegyen. ArchÉrt 9. 1889. p. 390–395.
- TÉGLÁS 1889. 2=TÉGLÁS Gábor: Római kőbányászat a tordai hasadék keleti torkolata felett. ArchÉrt 9. 1889. p. 289–295.
- TORMA=TORMA István: Római kori kőbánya Budakalász határában. Iparrégészet 2. Veszprém, 1982. p. 39–49.

MÁRIA PETŐ

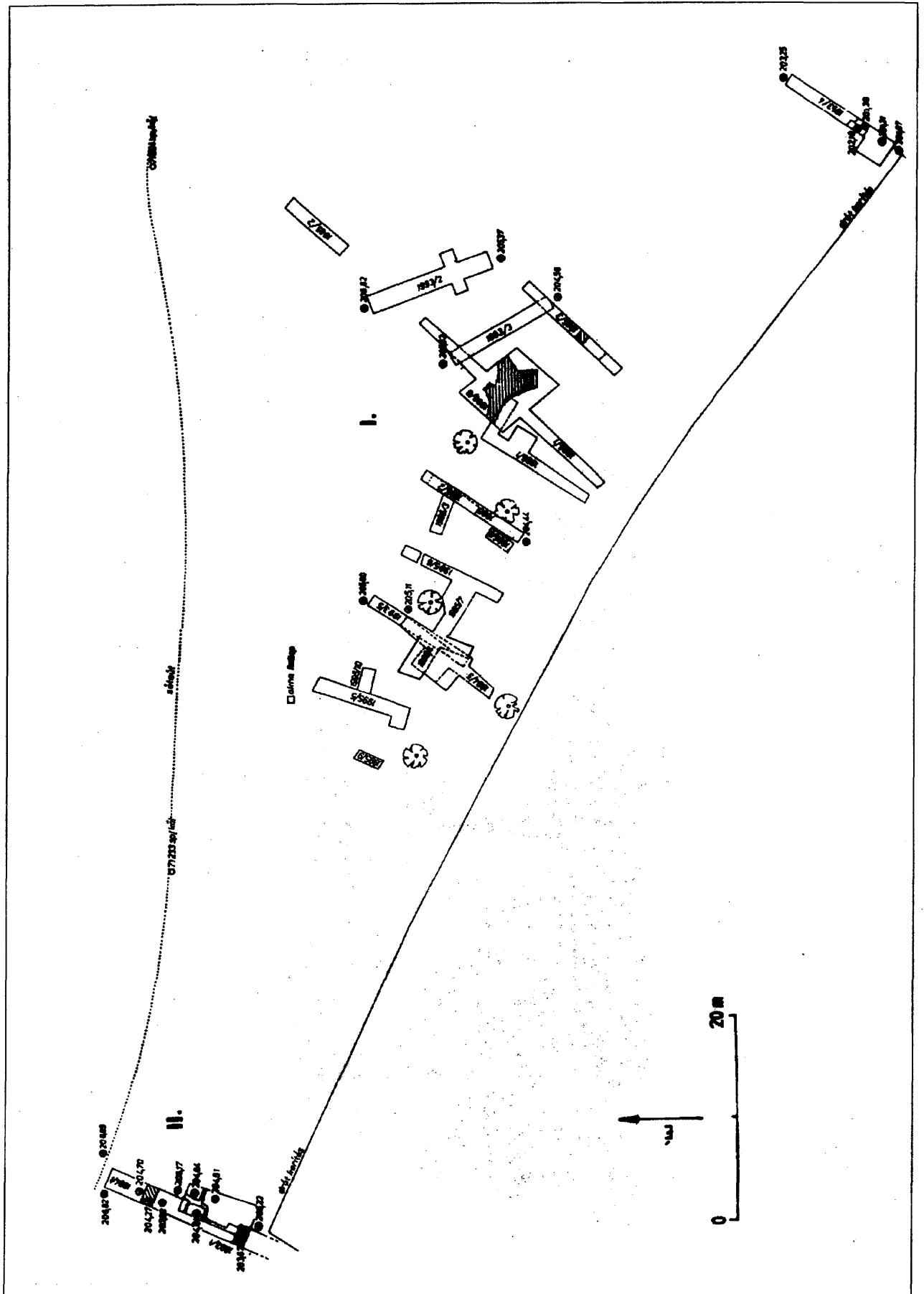
THE GELLÉRT HILL QUARRY

The remains of a hand-cultivated limestone quarry were discovered on the southeastern side of the late Celtic oppidum during 1993-1994. Our test trenches revealed large cut stones in still in primary position in the abandoned quarry. The blocks of stone bore marks of wedging chisels and grooves that were designed to separate them. A heap of small refuse stones was found on the northern side of the quarry. No archaeological finds of dating value or relevant tools were recovered during the course of excavations. On the basis of geological analyses, descriptions and analogies, with other possibilities excluded, the quarrying activity was dated to the Roman Period.

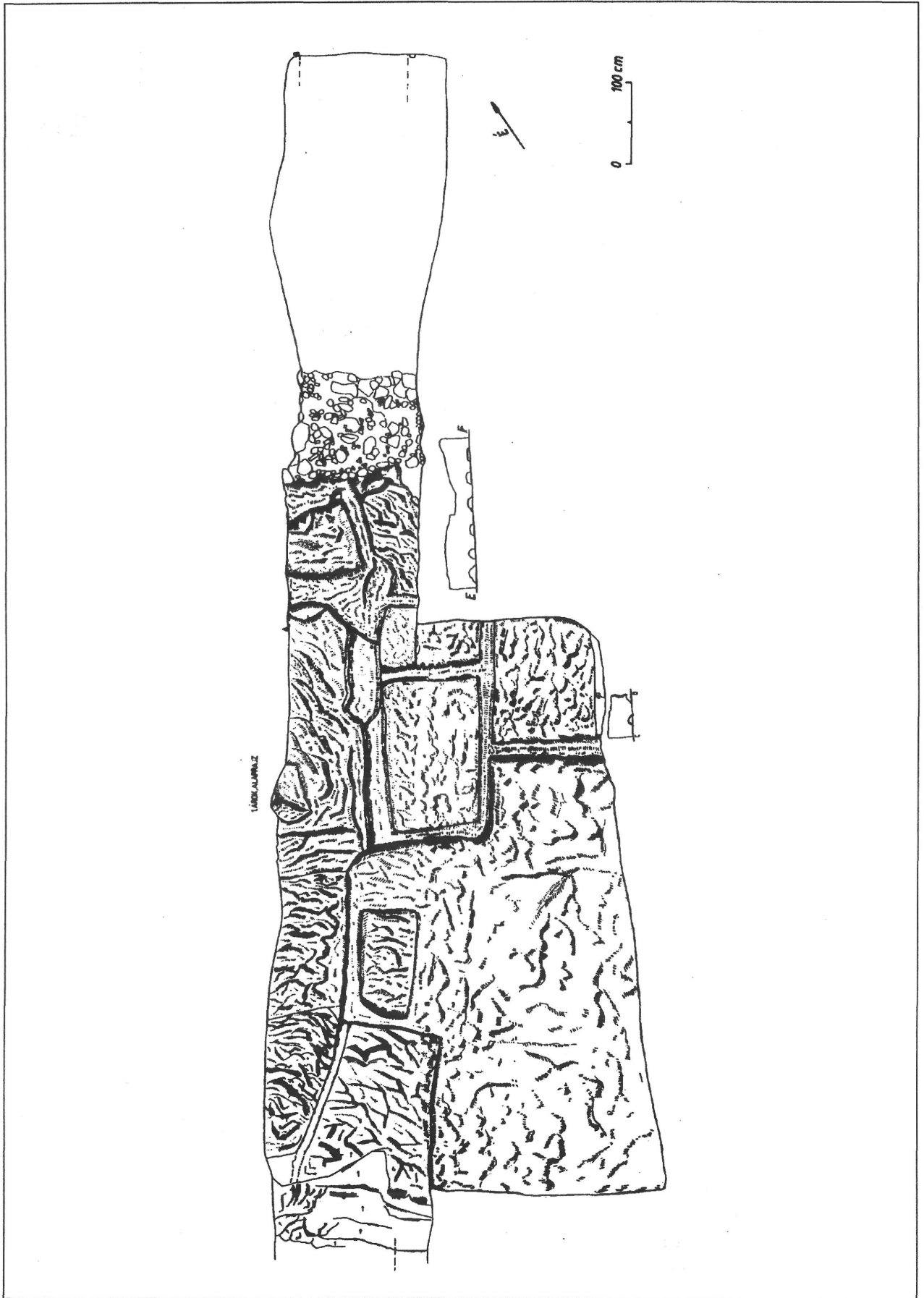
Following Roman occupation, for centuries, the abandoned Gellért Hill oppidum retained its function as a religious center for

the indigenous Eraviscus tribe. This is shown by early Roman grave stones and altars found on the southern and western slopes, as well as the Jupiter Teutanus altar discovered at 16 Rezeda Street in the last century. This latter, as well as eleven stone altars from Bölske, whose original find spot must also have been Gellért Hill, suggest that a cultic center may have stood on the hill's southern slopes in which altars were annually erected to insure the well being of leaders of the Aquincum Civil Town, the emperor and the Eraviscan community. It may also be presumed that the stone material required by this regular activity was procured in a nearby quarry.

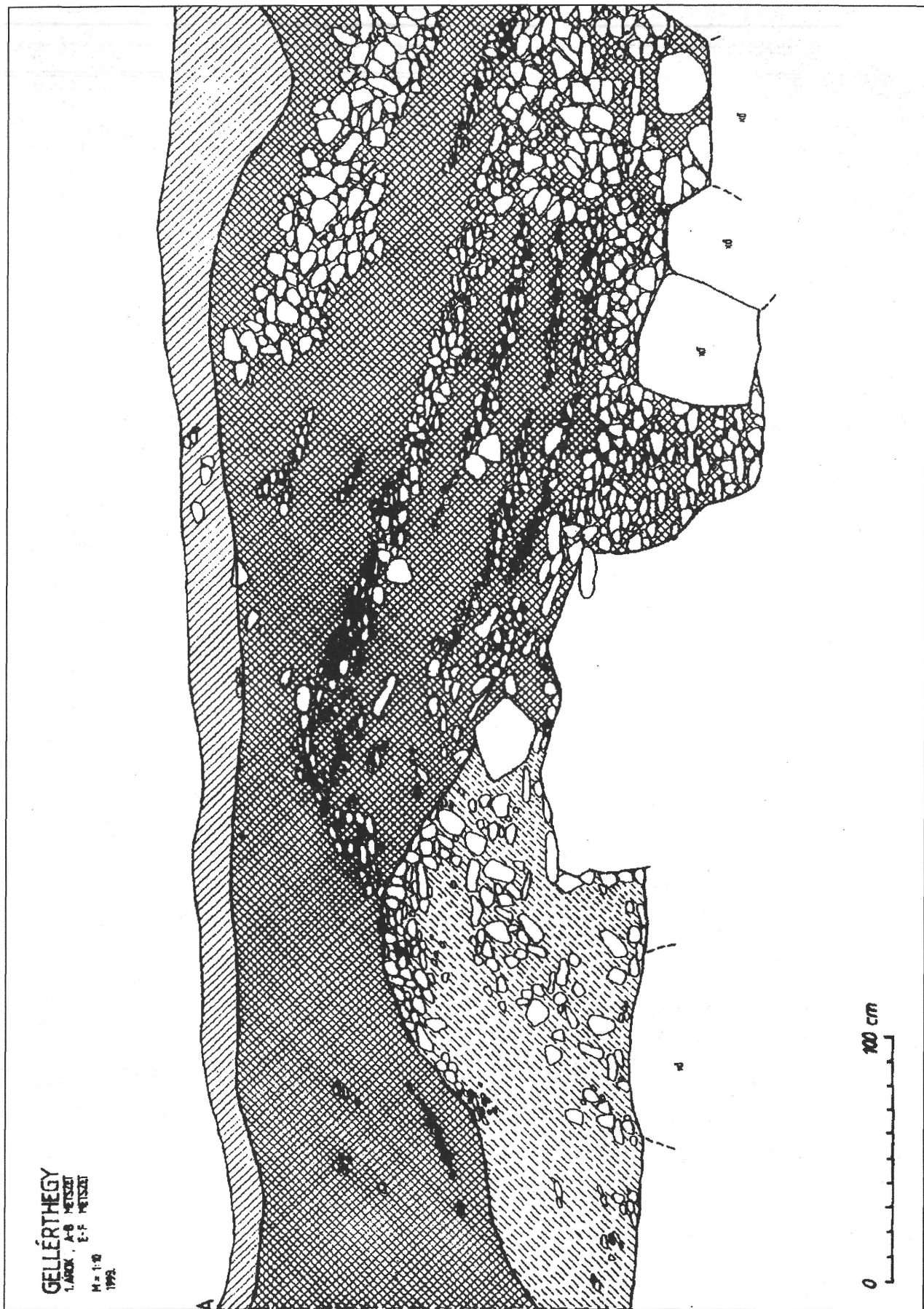
Eventually, after the quarrying activity had ceased, the quarry was buried and forgotten. No data are available concerning its function in later periods.

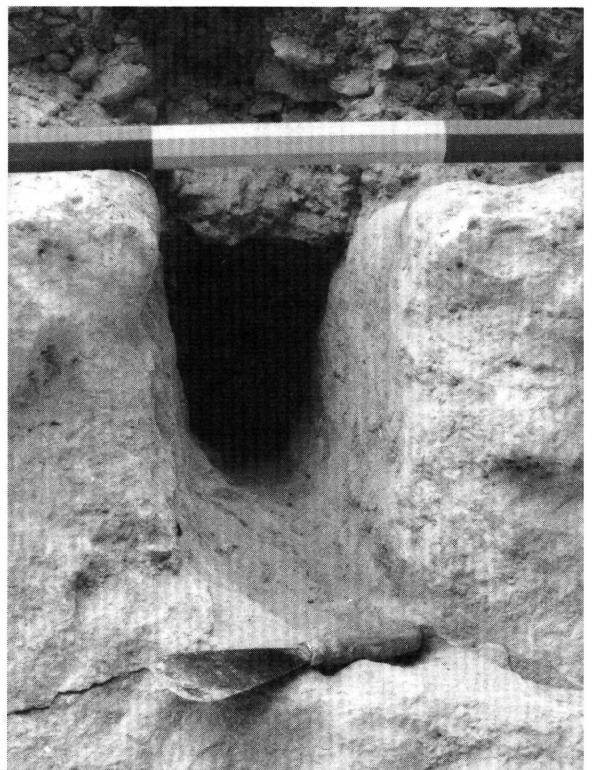
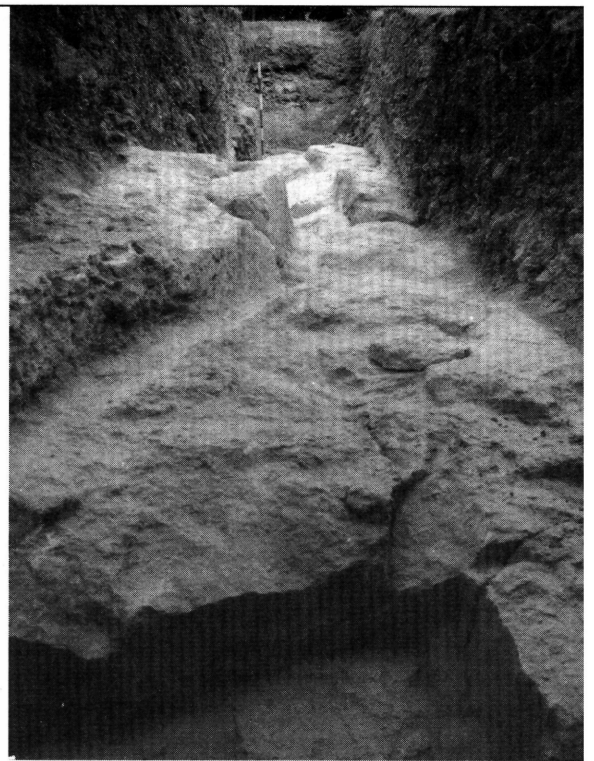
I. kép. Az 1993-as ásatás helyszíne (Dr. Vándor Andrásné)

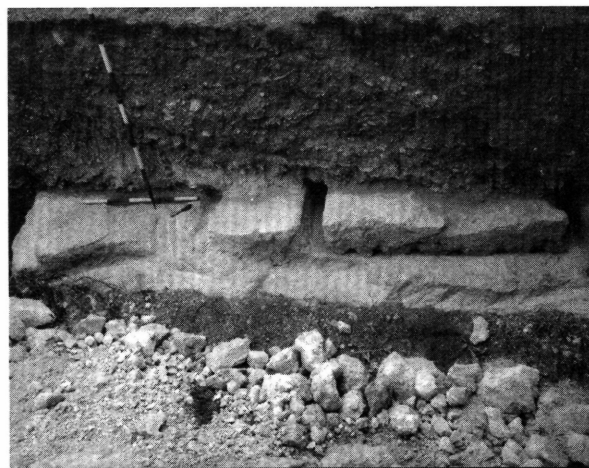
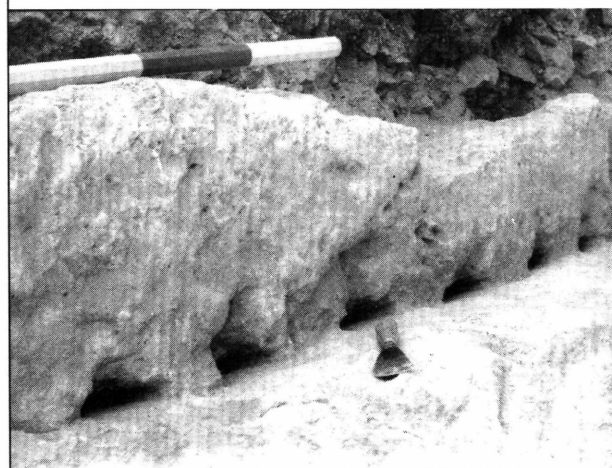
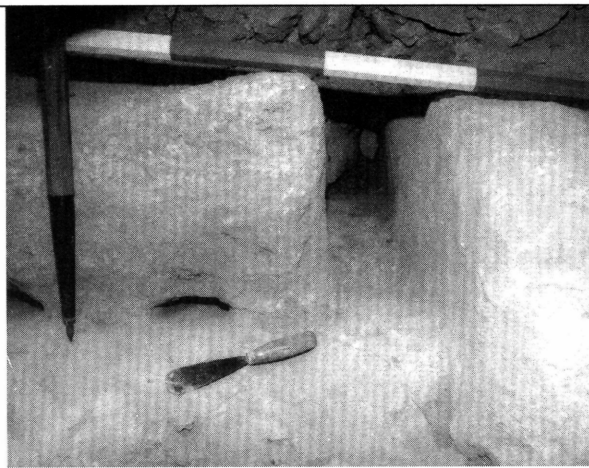
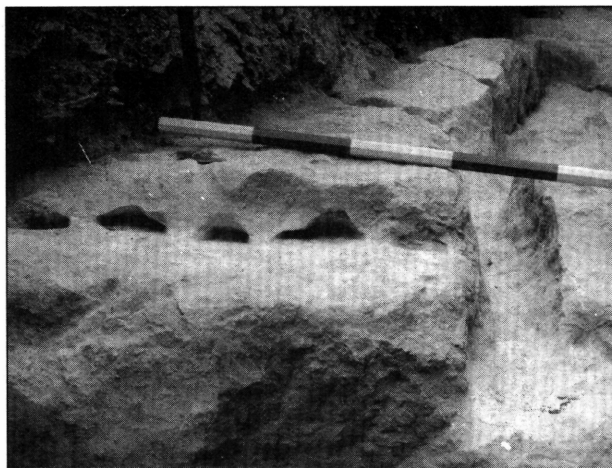
2. kép. Ásatási alaprajz a kőbánya feltárt részletéről (Weinacht Ildikó)

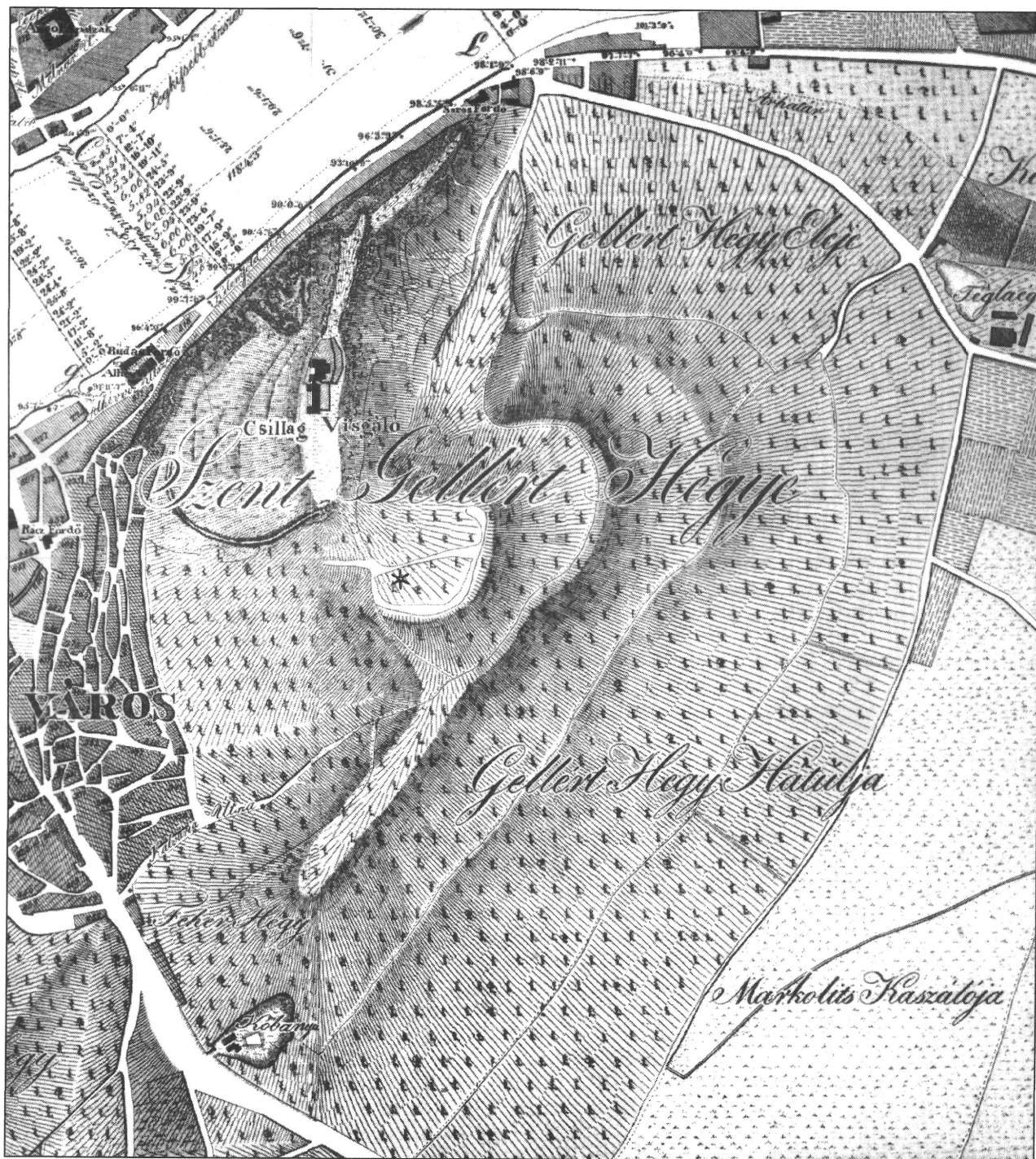
3. kép. A kőfejtő 1993. évi ásatásának nyugati metszefala (Weinacht Ildikó)

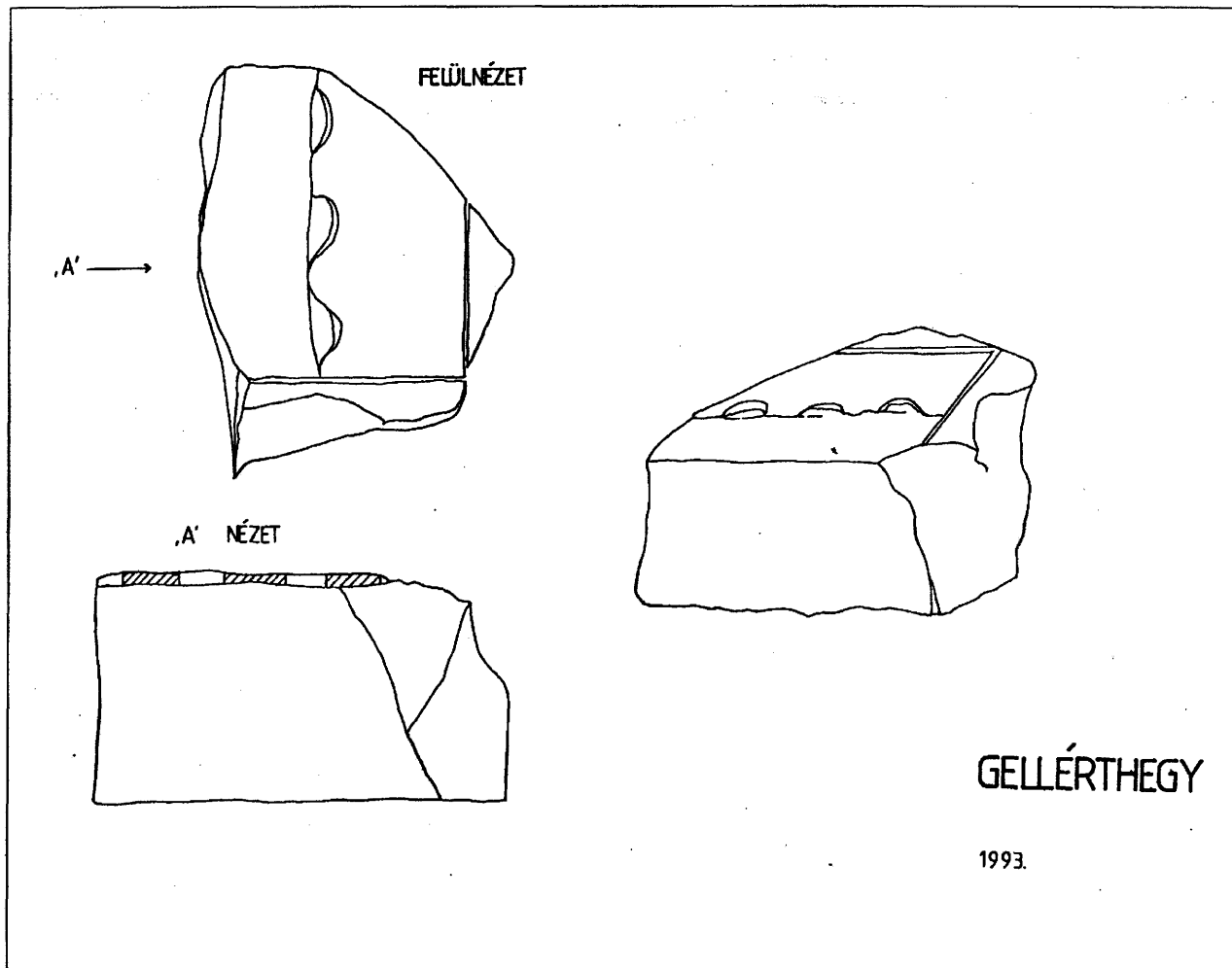
4. kép. Részletek a kőbányából

5. kép. Részletek a kőbányából

6. kép. Gellérthegy térképe 1883-ból (részlet)

7. kép. Töredékes kötőlemez a Gellérthegyről 1986-ból (Aquincumi Múzeum)